

§ 53 Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2011–2013

SVEN ESPLUND:

Ordförande, biskopar och ärade ledamöter! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag. Arbetet i Budgetutskottet har det här året kännetecknats av ett mycket gott samarbetsklimat och mycket konstruktiva överväganden om den nationella nivåns ekonomi och har även berört läget inom Svenska kyrkan som helhet.

Utskottets förslag i de stora frågorna om verksamhetsinriktning och ekonomiska ramar är helt i linje med Kyrkostyrelsens förslag. Utskottet går däremot emot Kyrkostyrelsens förslag gällande minskat mandatstöd och kortare kyrkomöte utan att föreslå ändrade ramar. Detta innebär att Kyrkostyrelsen får söka andra vägar att hantera uteblivna besparingar på dessa områden. Utskottet föreslår att mandatstödet minskar med fem procent i stället för föreslagna tio procent. Detta med hänvisning till att besparingarna på detta område inte bör vara högre än vad som sker på andra områden. Vidare föreslår Budgetutskottet avslag på Kyrkostyrelsens förslag att korta Kyrkomötet. Men jag vill i detta sammanhang betona att Budgetutskottet i princip inte har något emot ett kortare kyrkomöte, men man vill ta det i rätt ordning. Vi vill först ha klarlagt Kyrkomötets arbetsordning. Vi önskar således att arbetsordningen ska styra Kyrkomötets längd och inte tvärtom. Vi ser från Budgetutskottets sida det vara angeläget att presidiet utrett frågan klart till nästa år.

Kyrkostyrelsen föreslår inga församlingsbidrag för 2013. Till detta återkommer vi med säkerhet till nästa kyrkomöte. Det är önskvärt att då få en redogörelse för hur stiftens inriktning av det riktade församlingsbidraget ser ut under 2011 innan vi tar ställning till 2013.

Avslutningsvis vill jag framföra att Kyrkostyrelsen har gjort bra ifrån sig utifrån det uppdrag den fick av förra Kyrkomötet. Vi har stor respekt för de svårigheter som uppkommer när de ekonomiska ramarna blir snävare. Det är en svår situation för alla organisationer att hantera, men jag tror att det är särskilt svårt för Svenska kyrkan, som under decennier vant sig vid allt vidare ramar. Vi noterar vidare med tillfredsställelse att Kyrkostyrelsen av alla tillgängliga fakta dragit slutsatsen att Svenska kyrkan behöver förbereda sig på att bli mindre. Vi delar den uppfattningen och menar också att det är bra att omställningen börjar i så god tid som möjligt.

Bifall till Budgetutskottets förslag.

LEVI BERGSTRÖM:

Fru ordförande! Eftersom det har rests en del frågetecken kring hur Kyrkostyrelsen har resonerat när man kommit fram till den skrivelse som har förelagts Kyrkomötet, vill jag beskriva den lite grand.

Kyrkomötet 2009 beslöt att den nationella nivåns ekonomiska ram för 2011 skulle sänkas med 60 miljoner kronor i förhållande till den då senaste planeringsramen. Anledningen var att prästlönstillgångarna ska beskattas, och den utgiften beräknas till cirka 60 miljoner kronor. Samtidigt avtog Kyrkomötet en engångskostnad på 37 miljoner kronor för den så kallade *Julboken*, det vill säga att reduceringen för 2011 då är 60 miljoner kronor minus 37 miljoner kronor, alltså 23 miljoner kronor. Budgetutskottet uttryckte också 2009 att Kyrkostyrelsen inte borde ha budgeterat 10 miljoner kronor för ett extra utjämningsbidrag. I skrivelsen 2010:1 gjorde Kyrkostyrelsen precis som Budgetutskottet hade föreslagit. Det innebär att 13 miljoner kronor återstår att tas bort, vilket klaras genom effektiviseringar, sänkta ambitionsnivåer och minskade anslag. Detaljerna i detta

kommer Kyrkostyrelsen att presentera i detaljbudgeten för 2011 när Kyrkomötet fastställt ramen senare den här veckan.

Som utskottets ordförande sa godkänner inte utskottet två poster till reduceringar i styrelsens förslag i skrivelsen, vilket gör att ytterligare cirka 1,3 miljoner kronor – någonstans mellan 1 och 1,5 miljon kronor – måste läggas till den lista på borttagning som Kyrkostyrelsen måste fastställa senare i höst.

Därför, fru ordförande, yrkar jag bifall till Kyrkostyrelsens förslag i skrivelsen 2010:1.

YLVA WAHLSTRÖM:

Fru ordförande! Det gäller min motion 2010:8 som handlar om att varje nomineringsgrupp får ett grundstöd, eftersom vi har grundläggande behov av att kunna samlas och ha lokaler, så att det är relativt lika för varje grupp oavsett om man är 8 eller 28. Därför har jag lagt den motionen och yrkar åter på den. Jag anser också att det är bra att det bara blir fem procent av besparingar på nomineringsstödet. Tack.

LEIF NORDLANDER:

Ordförande, kyrkomötesledamöter! Jag hade en särskild mening angiven i utskottet som inte har tagits med i skrivningen, vilket har skett i många andra utskott. Jag vet inte vad det beror på, men jag vill gärna se att den skrivningen finns med i protokollet sedan.

Föreliggande budget för Svenska kyrkan har en kostnadsram på dryga 2,6 miljarder kronor. För en kyrkoherde från Varaslätten i Skara stift är detta egentligen helt obegripliga summor. När vi i nästa vecka lägger fram budget för 2011 är det i ett ekonomiskt läge som de flesta, för att inte säga alla, samfälligheter i vårt land ser som bekymmersamt. Därför menar jag att den nationella nivån under de närmaste åren kunde underlätta något för den lokala nivån. Vi vet att det är ett läge som i bästa fall förbättras något 2014, men vi behöver varje krona. En del säger lite överslätande att 200 000 kronor hit eller dit spelar väl inte så stor roll. Nej, om man har dryga 2,6 miljarder då är det inte så mycket. För den lokala församlingen och för den lokala samfälligheten är det här oerhört mycket pengar, och det är i det lokala sammanhanget som Svenska kyrkans verksamhet ska bedrivas och det är den som drabbas. Det är där vi har medlemmarna.

Mitt pastorat har cirka 84 procent kyrkotillhöriga i Svenska kyrkan, en väldigt stark tillhörighet. Dessa är många trogna enskilda och det är dessa som vi ska ha omsorg om. Sedan kan GIP (Gemensam It-Plattform) betyda mycket, men för tant Anna och farbror Karl på hemmet betyder det ingenting. Där är prästens eller diakonens besök det som räknas, samtalet gemensamt. Den nivån ska vi värna om, och därför yrkar jag bifall till mitt förslag som finns angivet också i lappen som lämnats in: en omDispositionering på 100 miljoner kronor läggs till de 100 miljoner kronor som ska skickas direkt till församlingarna, så att totalt 200 miljoner kronor går som direkt stöd till den lokala nivån.

De föreslagna 100 miljoner kronorna till stiftet kan måhända bibehållas för att klara av den där GIP:en också. Tack, ordförande.

MARIE WOJDKOW:

Kära kyrkomötesvänner! Jag börjar med att yrka på Kyrkostyrelsens förslag att reducera nomineringsgruppernas mandatstöd med tio procent från och med 2011.

Vi har alla fått en skrivelse från Kyrkostyrelsen med anledning av verksamhet och ekonomi för de kommande åren. Vi vet, som Levi precis berättade, att Kyrkostyrelsen av Kyrkomötet i fjol fick ett stort sparbeting. Kyrkostyrelsen har i

sin skrivelse beskrivit rätt så detaljerat hur man tänker gå till väga för att klara den här stora besparingen. I detta sammanhang kommer frågan om nomineringsstödet in. Kyrkostyrelsens förslag är att minska det med tio procent. Då blev det en diskussion i vårt utskott som för mig föreföll lite märklig och fattig på ett sätt. Man började diskutera om vi skulle sänka det fem eller tio procent.

Jag har lite svårt att förstå det som står i utskottets betänkande, att det är en orimligt stor besparing i relation till övriga besparingar. Jag förstår vad det innebär men inte varför vi ska jämföra den besparingen med någon annan besparing. Om det nu är så att vi sparar mer är det väl bra. Vi kan ju faktiskt gå lite före. Det här är, tycker jag, både en förtroendefråga och en symbolfråga gentemot hela den verksamhet som Svenska kyrkan bedriver och gentemot dem som har fått lämna sina tjänster, som har blivit uppsagda. Det är där jag tycker att det känns lite märkligt att ungefär 20 helårsanställda har fått lämna sina tjänster, och vår argumentation är att vi minsann inte ska spara mer än andra.

Det finns argument om att demokrati måste få kosta. Ja, det kostar, men det kostar redan en hel del, och det är inte så att vi som sitter här på något vis står och faller med om vi sänker fem eller tio procent. Vi kommer att klara av att hålla kyrkomöte i både tio, nio och åtta dagar med de pengar som vi får.

Jag vill också till slut bara säga att jag hoppas få stöd från våra socialdemokrater här i Kyrkomötet för den tioprocentiga minskningen, eftersom jag i maj månad läste i ett pressmeddelande att en av era fyra viktiga ställningstaganden var att föreslå en tioprocentig sänkning av Kyrkomötets mandatstöd till nomineringsgrupperna för 2011 och 2012. Jag hoppas på ett brett stöd för Kyrkostyrelsens förslag.

SOILI BRUNBERG:

Fru ordförande, ledamöter i Kyrkomötet! Jag lämnade ett särskilt yttrande i utskottet på grund av att där påpekades vissa speciella områden där man ska spara, och ett av de områdena var minoritetsspråken. Man har redan sparat väldigt mycket på det området. Kyrkan har olika nivåer, och på alla nivåer i vårt avlånga land kan man ju fortfarande inte de frågorna. Det är inte färdigjobbat. Man har precis blivit färdig med en utredning om kyrkan och språken, och det är meningen att den ska implementeras i stiftet.

Jag vill be om ursäkt för att jag i mitt särskilda yttrande glömde teckenspråket, som också är en väldigt viktig sak. Jag har fått påpekande om det, och jag ber om ursäkt för att jag inte tog med teckenspråket utan bara nationella minoritetsspråk.

Om man räknar hur stor del av kyrkotillhöriga som är språkliga minoriteter i kyrkan, kommer vi fram till ungefär en miljon varav 80 procent är kyrkotillhöriga. Det handlar alltså om cirka 800 000 människor. Som vi hörde i andakten behöver man fiska bland våra språkliga minoriteter, de vill gärna vara med, de vill bli inkluderade och då behövs språket. Om man på högsta kyrkliga nivå inte har förståelse för det här, kommer det att bli sämre på alla andra nivåer. Man märker redan nu på stiftet att man minskar resurser, man märker i församlingsinstruktionerna att man till och med kan skriva att man kan ha gudstjänster på finska vid behov, och vem är det som bestämmer behovet. Är det de som skulle vilja komma till kyrkan, som behöver diakoni, som behöver själavård på sitt modersmål eller är det någon annan? Jag värnar om de medlemmar i kyrkan som behöver detta. Dra inte ner där.

Jag håller med om att ramarna i Budgetutskottet är helt ok. Jag tillstyrker det, men kolla när ni gör detaljbudgeten, det kanske är svårt att spara där man har

väldigt lite. Om man sparar 50 procent på det som finns i dag är det ingen liten besparing.

INGER GUSTAFSSON:

Ordförande, biskopar, ledamöter! Jag vill som Marie Wojdkow också understryka de argument som ligger i reservation 1 och 2 i förslaget från Budgetutskottet. Budgetutskottet tillstyrker ju Kyrkostyrelsens förslag i sex av åtta punkter men inte punkt 5 och 6 som berör oss förtroendevalda.

Jag tror och är övertygad om att vi kan effektivisera vår verksamhet i Kyrkomötet genom att minska med en dag redan 2011. Jag tror att vi kan jobba för våra demokratiska uppdrag även om våra resurser minskar med tio procent 2011. Vi förtroendevalda är valda med förtroende och i det förtroendet ingår att ta ansvar för budget. Här har Kyrkostyrelsen lagt ett väl genomarbetat förslag som jag tillstyrker i dess helhet, alltså minskningen på den verksamhet som vi står för och som vi ska ta ansvar och symboliskt visa att vi vill ta ansvar för.

Jag tillstyrker reservation 1 och 2.

NILS GÅRDER:

Fru ordförande! Jag är visserligen ledamot av Kyrkostyrelsen men talar inte för styrelsen, utan snarare för den reservation som Erik Sjöstrand och jag fogade till styrelsens förslag, och det innebär också att jag yrkar bifall till reservation 1 och 2 i utskottets betänkande.

Jag vill särskilt uppehålla mig vid punkten 2, nämligen mandatstödet. Orsaken till att jag menar att man bör sänka mandatstödet till den nivå som var före 2008 är att det helt enkelt är nödvändigt i den ekonomiska situation som kyrkan kan förvänta sig framöver. Det är inte så att det är oviktigt med val av förtroendevalda. Jag tror tvärtom att kyrkan i framtiden i allt större utsträckning kommer att vara beroende av att enskilda personer åtar sig uppdrag och deltar i församlingarnas styrelse, och även i arbetet på stiftsnivå och i Kyrkomötet. Men det kan inte kosta så mycket som det gör. Det krävs en översyn och den måste omfatta inte bara mandatstödet utan också långsiktigt valsystemet. Det är inte rimligt att vi har ett valsystem som till sina kostnader motsvarar ungefär den samlade fastekollekten under mandatperioden. Det måste vi tänka på, det är alldeles nödvändigt att komma tillbaka till detta.

CARL-ERIC GABRIELSSON:

Ordförande! Jag börjar med att instämma i vad utskottets ordförande anført. Han gjorde en bra redovisning av de frågor som diskuterades här, så jag upprepar inte detta.

Kyrkostyrelsens förslag innebär en minskning av kostnaderna med cirka 2,5 procent. Det är viktigt att framhålla det. Det är många gånger så att man tror att det kanske är mer man minskar men så är det inte utan det minskar mellan 2010 och 2011. Det här är en situation som uppstår även i många andra enheter. Det är ju inte bara kyrkan centralt som drabbas utan många av våra övriga organisationsled. Framför allt är det så att skillnaden ökar mellan ekonomiskt starka områden och områden med en svagare utveckling. Det bekymrar mig mycket, mycket mer. Den borde mötas med en starkare utjämning via den centrala nivån. Sedan är det ju så att minskade intäkter från prästlönstillgångarna drabbar landsbygdpastorat extra hårt.

När det gäller stiftens del av de minskade intäkterna kommer de att kompenseras från central nivå, och där vill vi i utskottet trycka på att det verk-

ligen blir så. Det som blev en diskussion var också stödet till nomineringsgrupperna. En väldigt liten summa egentligen i det stora sammanhanget, men som många gånger blir en stor diskussion. Jag tycker ändå att man ska behandla detta likvärdigt. Minskar vi kostnaden för den centrala nivån med 2,5 procent, då borde det vara likadant med mandatstödet. Förslaget blev ändå en medelväg. Förslaget är alltså att sänka det med fem procent. Jag tror att det är en signal inte bara till riksnivån utan också till den lokala nivån om hur vi ser på det här med förtroendevalda.

Jag tror som föregående talare att vi faktiskt kommer att bli mer och mer beroende av ett stort engagemang från de enskilda människorna. Vi kan inte bara förlita oss på att anställda ska klara av detta utan vår kontakt med samhället i övrigt måste också ske via de förtroendevalda som finns i olika ställen i samhället, arbetsplatser och så vidare. Vi får inte förringa den biten, utan de förtroendevalda måste få tillgång till utbildning och sammankomster av olika slag, så att man känner sig uppskattad och engagerad också i sitt uppdrag. Jag tror att det är viktigt.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

JÖSTA CLAESON:

Fru ordförande, ledamöter! Jag vill först framföra ett tack till Kyrkostyrelsen för en bra budgetskrivelse. Den blir allt bättre och lättare att förstå för oss som sedan ska försöka dissekera den i utskottet. Det finns dock alltid förbättringsområden, och det tror jag både Kyrkostyrelsen och andra är medvetna om, därför att det här är en komplicerad massa. Det är både procentsatser och siffror, och det är en blandning med vad som är tidigare beslutade rambudgetar för två till tre år framåt med faktiska budgetar för året och budgetutfall. Det gör att vi ibland laborerar med lite olika siffror och procentsatser. Då blir den här diskussionen om 10 eller 2,5 procent något obegriplig för den som inte har varit med i diskussionen. Men det är precis som Carl-Eric säger, att vi menar att proportionerna mellan minskningen av mandatstödet ska stå i relation till minskningarna på den nationella nivån och då tycker vi att fem procent är en bra siffra.

När det gäller förändringar av Kyrkomötet – antal dagar och andra sådana förändringar – behöver det tas i rätt ordning. Först bör man se en arbetsordning, hur vi klarar av att arbeta enligt ett kortare schema, och sedan fattar vi beslut om att vi kan genomföra det. Annars blir det lite märkligt att vi först bestämmer hur många dagar vi ska jobba och sedan försöker peta in ett antal arbetsuppgifter i de dagarna.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag i dess helhet.

LEVI BERGSTRÖM:

Fru ordförande! Får jag bara först konstatera det som Jösta Claeson sa om att det inte alltid är lätt när Kyrkomötet ett år sätter ramar och det sedan sker förändringar både vad gäller kapital, förvaltning etcetera, att då pedagogiskt kunna förklara i en skrivelse hur vi har lagt upp budgeten. Jag hoppas att det mesta har framgått så att Kyrkomötets ledamöter kan se grundtanken i det hela. Jag vill också konstatera att de utskott som har yttrat sig till Budgetutskottet har lagt synpunkter på vad som bör tas med i skrivelsen nästa år och det ska vi ta till oss. När det gäller det särskilda yttrandet av Soili Brunberg får vi ta det i beaktande när vi ser över hela verksamheten i detaljbudgeten och försöka göra en så god överblick över hela området som vi förfogar över och då ha med hennes särskilda yttrande i det sammanhanget.

När det gäller kostnadsreduceringar i allmänhet kan man tycka att det är lätt plocka bort en miljon kronor eller en mindre summa i ett härad av 2,6–2,7 miljarder. Men det är ju just då som det blir svårigheter. Det är lätt att säga att vi kan plocka bort det, att det borde finnas någon annanstans. Men då måste man i samma veva också säga var man ska ta det. Vi har försökt att tillgodose det Leif Nordlander uttryckte om att ge församlingsstöd, det är alltså 100 miljoner kronor plus ytterligare 100 miljoner kronor år 2012, och dessutom ytterligare 100 miljoner kronor till stiftet det året också. Vi vet lika väl som många församlingar att det blir kärvt 2011 och framåt för församlingar och stift.

Ja, fru ordförande, det var de kommentarer jag vill göra med anledning av inläggen.